

isidorians, p. ex. CGL IV, 348.37; en una sola (CGL V, 601.9) apareix deturpat en *herbitium*: és evident que es tracta del tan corrent error de còpia de posar 6 pals (-ium) en lloc dels 5 de -um. Fóra ben imprudent al·legar ací els casos gals de -ITIO- (*Bagitia «Buchenwald», *ULMITIO-) que suposà JHubschmied (VRom. III, 79n.). Són pures hipòtesis, que algun lingüista celtòleg li ha recusat. Però basta objectar que HERBA és un mot llatí, no pas cèltic (i amb *b*- incompatible amb la fonètica cèltica) per comprendre que no podem fantasiar res per aquesta banda.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *herbaci, herbada, herbai, herballatge, herbam, herbar, herbari, herbàs, herbassada, herbassal, herbassar m., herbasseguer, herbassejar, herbasser, herbassera, herbasseria, herbat, herbatge, herbatjar, herbatger, herbejada, herbejador, herbenc, herber, herberia, herberola, herbeta, herbolari, herbolària, arbolat, arbolam, herbolam, herbolat, herbolatge, herborejar, herboritzar, herborització, herbolització, herborejar, herborista, herboristeria, herbós, herbum, herbut, enherbar, enherbat, herbei, herbívor, herbícola, herbicultor.*

Herballatge, V. abellatge (ABELLA) Herbam, herbar, herbari, herbàs, herbassal, herbasser, herbasseria, herbatge, herbatjar, herbei, herbejar, herbenc, herber, herbera, herberola, V. herba

Herbés, el nom del qual corromp estranyament *AlcM (herbens)* no és derivat d'*herba*, i menys pot correspondre a -ARIOS puix que mai no ha tingut -r(s). Correspon a una base pre-romana ERBESSOS, per cert ben documentada a Sicília en l'Antiguitat (Schmoll, *Die Vorindg. Spr. Siziliens*). No conec altra pronúncia que *herbesenc* (amb -z-), i certament no n'hi ha d'altra en el nom diminutiu *Erbezét*, poblet veí d'*Herbés*, dalt de la carena, pel qual he passat diverses vegades.

Herbeta, herbolam, herbolari, herbolat, herbolatge, herboristeria, herboritzar, herbós, herbum, herbut, V. herba

+HERC, espècie de gran cervo muntanyenc propi de les valls de Boí i Aran, avui extingit: del ll. HIRCUS 'boc'. □ 1.ª doc.: 1873.

El primer de recollit-ho és el DAG: «*erch, erca* (Vall de Boí), espècie de cervo tan gran com un bou petit, i amb les banyes com pales» (de nou s. v. *erch*). I ell mateix va usar-ho, en una poesia seva publicada el 1873: «com l'isart per les cingleres / folga lliure ab l'*erch* y'l boch» (*Poetas Baleares*, P. de Mall. 1873, p. 116). Verdager també podia tenir-ho de primera mà: «corrent darrera un *herc*, el comte de Pallars muntat en son corcer» (*Rond.*, 50). És la mateixa bèstia que el fr. *bouquetin*, angl. *moose*, St. Marnet de Lixon *érk* «bouquetin» (*BhZRPb. LXXXV*, § 108); la mateixa que l'alt-arag. *bucardo* (Ordessa, Panticosa, Echo...); al. *elch, elentier*, scr. *ḡcaḥ*.

En els Pirineus catalans l'animal ja estava extingit en els meus anys joves, si bé el meu amic (1924) Furquet de la vall aranese del Toran (nascut el 1847) encara n'havia vist i caçat algun, el vell Pont i Riu de Gessa (1926) n'havia testimoniat alguna cacera, i JDel-seny d'Arties, més jove, en sabia històries de caces.

El vell boinès Borrell de Taüll em deia el 1953 que ell ja no n'havia vistos de vius, però en sabia detalls: quan era jove encara allà en tenien banyes que usaven (crec com a dipòsit de pólvora) dels caçadors pirinencs boïnesos: *una bàna d'érk*: era molt gruixuda i llarga, i afegia: «als *hercs* cada any se'ls hi feia una ratlla, mentre que als cervos cada any els surt un *rampell* ('branqueta de banya') de més, i als isards ---»; constato que altres caçadors i muntanyencs boïnesos també en tenien referències: saben (1979) que baixava per pendents rocosos quasi verticals i llisos i conten que s'hi aguantava escopint-hi la seva saliva adhesiva (?); mentre que els vells muntanyencs d'Espot negaven (1959) saber que n'hi hagués a la seva vall, tot coneixent el mot, que usaven (amb la fonètica sintàctica local): «de *yérk* no n'hi ha hagut a Espot». A Benasc deien *érko* i els pràctics antics del país em diuen (1965) que van matar l'últim a la «Pleta del Cantal» uns caçadors que ja fa uns quaranta anys que són morts.

En canvi el *bucardo* era encara un animal prou abundant a Ordessa abans de la guerra, i encara no està ben extingit en aquelles valls. L'alt-arag. ant. *erco* està documentat, amb la grafia *hercum* en certes versions llatines del *Vidal Mayor* (mj. S. XIII, gloss., s. v. *ercum*). I hi ha rastres del mot en la nostra toponímia, on l'antic adjectiu (o col·lectiu *erquer) apareix en la forma pall. *Arké* com a nom d'un vessant en el terme de Llessui (cap a la banda de Caregúe), i *Arguero* és una gran barrancada del terme de Serradui (Alt Isàvena).

Com diu Rohlfs: «après être disparu dans les Pyrénées, le nom de l'animal est employé encore en sens figuré: *érc* 'home solitaire et de caractère maussade' à St. M. de Luchon, 'farouche' à Hos (Melles-St. Beat) (*Atl. L. Gc.*, carte 115)» (*Le Gc.*, § 142, p. 36). S'havia parlat de l'existència d'un calabr. *irku* però l'única cosa certa és el calabr. *ircire, ircere, irciare* «andare in caldo (la capra)» (Rohlfs, *ARom.* IX, 1925, 168; 1932, p. 316): de tota manera sembla clar que això és un derivat romànic d'aquell substantiu romànic, d'existència versemblant, en temps més o menys antics, en aquelles terres.

L'etimologia HIRCUS 'boc' del mot catalano-gascó i pirinenc és evident, com ja es va indicar en el meu *Voc. Aranès* etc.

HERCOGAMIA, compost del gr. ἔρκος 'cercle, clos, tanca' amb γαμῆτω 'engendro'. □ 1.ª doc.: DfA.

Heredar, hereditari, hereditat, herència, V. hercu

Hereós, no hi ha tal mot i *AlcM* no hauria hagut de prendre's de veres la fantàstica etimologia del P. Chabàs (*Spill*, p. 515, v. 12104), que reproduceix molt seriosament (no sense engruixir-la amb altres distorsions dels mots del context).¹